

Yapı Dünyası

ISSN 1300-977X

MESLEKİ BİLİM TEKNİK HABER DERGİSİ KASIM-ARALIK 2016/248-249

www.yapidunyasi.com.tr

AHŞAP EVLER

ISSN 1300-977X

Yapı Dünyası

www.yapidunyasi.com.tr

Aylık Mesleki Bilim Teknik ve Haber Dergisi

YIL 20 • KASIM-ARALIK 2016 • SAYI 248-249

Sahibi

MRA Reklam ve Tan. Hiz. Ltd. Şti. Adına Mustafa Bilgiç

Genel Yayın Yönetmeni

Mustafa Bilgiç

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Hikmet Bilgiç

Yönetim Yeri

Kennedy Caddesi 102/1 Gaziosmanpaşa Ankara Türkiye

Tel: +90 (542) 215 85 87

Tel:+90 (312) 467 43 17 • Fax:+90 (312) 467 43 18

info@yapidunyasi.com.tr • yapidunyasi@gmail.com

Hakem Kurulu

Prof. Dr. Necati Ağıriloğlu (İstanbul Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Ing. Ahmet Durmuş (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Erhan Karaesmen (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Ekrem Manisalı (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Emin Tuna (Gazi Üniversitesi)

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Yılmaz Aruntaş (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin Aydoğan (İstanbul Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Alemdar Bayraktar (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Fazıl Çelik (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Murat Dicleli (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Adem Doğangün (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Cemal Eyyübov (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ergün Gedizlioğlu (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Polat Gülkan (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Tefaruk Haktanır (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Orhan (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Hızır Önsoy (İstanbul Arel Üniversitesi)
Prof. Dr. Yener Özkan (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet Topçu (Osman Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Erdoğan Üzgider (İstanbul Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Bayram Ali Uzuner (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet Yakut (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Atakan Aksoy (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Zeki Ay (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Doç. Dr. Muhittin Bağcı (Celal Bayar Üniversitesi)
Doç. Dr. Şükrü Yetgin (Gazi Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Hikmet Bayırtepe (Gazi Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. M. Kürşat Çubuk (Gazi Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Erol İskender (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Dr. Ali Uğurlu
Av. Atilla İnan (Başkent Üniversitesi)
Mimar Y. Müh. Cihat Uysal (İstanbul Teknik Üniversitesi)
İnş. Y. Müh. Cahit Kocaman
İnş. Y. Müh. Melik Safi Duyar (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
İnş. Y. Müh. Fikret Kuran
İnş. Y. Müh. İsmail Salıcı (İstanbul Teknik Üniversitesi)
(İsimler soyadına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.)

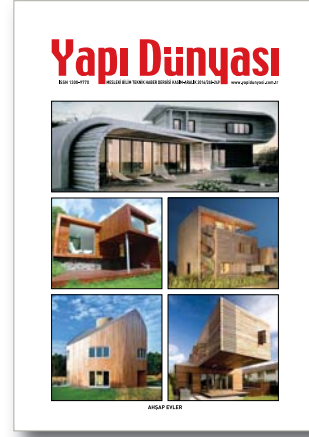
© 1996 YAPI DÜNYASI, Dergide yayınlanan yazı ve şekillerin her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilse dahi izin alınmadan yayınlanamaz. Yazılardaki sorumluluk yazarına aittir.

Yayın ve Yazım Kuralları: Gönderilen yazılar Word dosyasında tek sütuna yazılmalıdır. Makaleler, daha önce yayımlanmamış olmalıdır. Makalelerde Türkçe ve İngilizce "başlık (title)", "özet (abstract)" ve "anahtar kelimeler (key words)" bulunmalıdır. Yayın Kurulu, Hakemler veya Editörler, yayım öncesinde gerekli görülen düzeltme ve kısaltmaları yapabilir. Çeviri veya derleme yazılarda, ilgisince gerekli izinlerin alınması, yazarının, yayımlandığı derginin ve kaynaklarının belirtilmesi zorunludur. Detaylı bilgilere www.yapidunyasi.com.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

AYLIK YEREL SÜRELİ YAYIN

10.12.2016

Baskı: Başak Matbaacılık Ltd. Şti. Anadolu Bul. 5/15 Gimat-Ankara Tel: 0312 397 16 17

Cihat UYSAL

Yapısal Ahşap 6

Doç. Dr. Z. Sevgen PERKER

Sezgi SERİNTÜRK

Yapı Malzemesi Sorunlarının Tanzimat Dönemi

Eğitim Yapılarından Bir Örnek Üzerinde İncelenmesi:

Bursa Anadolu Erkek Lisesi

(Bursa Mektib-i İdâ-i Mülkisi) 8

Prof. Dr. İlker USTA

Ahşap Üzerine Betimlemeler:

Kültürlerarası etkileşim aracı olan ahşabın

"Değerli bir Nesne" olarak kabul edilip özümsemesi

(Ahşap Medeniyettir) 15

Doç. Dr. Mustafa KAVRAZ

Antik Roma Hamamları 24

Hasan AYDIN

Ahşap Malzemede Su ve Nem Etkisi 37

Şükrü YETGİN

Yavuz Selim AKSÜT

Erzincan-Üzümlü Yöresi

Volkanik Kayaçlarının

Beton Agregası Olarak Kullanabilirliği 44

Cemal YILMAZ

Ön Hasar Tespitine Göre

Ağır Hasarlı Kolonun ve Perdenin

Yapı Periyoduna Etkisi 57

Av. Atilla İNAN

Ömer Faruk YAZMACI

Sermaye Şirketi Ortaklarının

İhaleye Katılma Yasağı Açısından Durumu 62

Yapı Malzemesi Sorunlarının Tanzimat Dönemi Eğitim Yapılarından Bir Örnek Üzerinde İncelenmesi: Bursa Anadolu Erkek Lisesi (Bursa Mektib-i İdâd-i Mülkisi)

Doç. Dr. Z. Sevgen PERKER

Uludağ Üniversitesi,
Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, Öğretim Üyesi

Sezgi SERİNTÜRK

Uludağ Üniversitesi,
FBE, Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet: Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden biri olan Bursa, geçirdiği tarihsel süreç nedeniyle çok sayıda kültürel miras nitelikli yapıyı bünyesinde barındırmaktadır. Sözü edilen yapılardan bir tanesi de 1885 yılında Osmanlı bürokrasisinin memur gereksinimini karşılamak amacıyla açılan bir eğitim kurumu olan Bursa Anadolu Erkek Lisesi'nin tarihi binasıdır. Yapı toplumumuz için tarihsel, kültürel ve mimari değer taşımakta olup çeşitli nedenler ile uzun süreli kullanımda yıpranmıştır. Bu bağlamda çalışmada; yapılan gözlemler sonucunda yapıda kullanılan malzemelerde tespit edilen sorunlar ortaya konmuş ve yapının koruma ve yaşatma sürecine katkıda bulunabilecek bir durum değerlendirmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tanzimat Dönemi Eğitim Yapıları, Bursa Anadolu Erkek Lisesi, Bursa Erkek Lisesi, Bursa Mekteb-i İdâd-i Mülkisi, Malzeme Sorunlar.

The Review on Material Problems for The Case of Educational Building of Tanzimat Period: Bursa Boys' Anatolian High School (Bursa Mekteb-i Idâd-i Mulki)

Abstract: Bursa which is one of the oldest center of population Anatolia has included many cultural heritage buildings due to its historical processes that it has had. One of the aforementioned cultural heritage buildings is the Bursa Boys' Anatolian High School which is an educational institution opened in 1885 with the aim of fulfilling the government officer requirement of the Ottoman bureaucracy. This building which has importance for society in historical, cultural and structural means is worn through a long-time usage for different reasons. Within the scope of this study, problems which were determined on the materials used in the building were revealed and the status evaluation which would contribute to the processes of building's protection and sus-tenance were done as a result of the observa-tions.

Key Words: Educational Buildings of Tanzimat Period, Bursa Boys' Anatolian High School, Bursa Boys' High School, Bursa Mekteb-i İdâd-i Mulki, Material Problems.

1. GİRİŞ

Tanzimat Dönemi'ne gelinceye kadar Osmanlı'nın başlıca eğitim kurumlarının medreseler olduğu bilinmektedir. Tanzimat Dönemi'nde ise Osmanlı Maarifi'nin devletin gerileme süreci içinde oldukça büyük sıkıntıları olduğu, gereksinim duyulan yetişmiş elemanın yetiştirilmesine olanak verecek eğitim öğretim kurumlarının bulunmamasının sorun oluşturduğu görülmektedir. Sorunun çözümüne yönelik olarak Osmanlı Devleti'nin, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren eğitim alanında çok yönlü bir değişim dönemine girdiği bilinmektedir. Bu bağlamda Bursa Anadolu Erkek Lisesi, 1885 yılında "Bursa Mekteb-i İdâdî-i Mülkisi" adıyla, Osmanlı bürokrasisinin memur gereksinimini giderme amacına yönelik olarak Bursa'da açılmış olan önemli bir eğitim öğretim kurumudur. Kurumun bölge halkından yoğun ilgi görmesi ilerleyen yıllarda farklı bölümlerine açılmasını ve ek binaların yapılmasını da beraberinde getirmiştir (Kumaş, 2016). Ancak halen Bursa Anadolu Erkek Lisesi ismiyle eğitim – öğretim hizmeti vermeyi sürdüren yapı topluluğu içinde "tarihi bina" adıyla anılan yapı ayrı bir önem taşımaktadır. Söz konusu bina, hem önemli tarihsel olay ve kişilere ev sahipliği yapmış olması, hem de dönemin eğitim mimarisinin özelliklerini yansıtmaları bakımından ayrı bir önem taşımaktadır.

2. BURSA ANADOLU ERKEK LİSESİ

Bursa Anadolu Erkek Lisesi, Bursa'nın Osmangazi ilçesinde halen hizmet veren köklü eğitim kurumlarından bir tanesidir. Bursa'nın merkez mahallelerinden İbrahimpasha Mahallesi'nde bulunan ve kuruluşu 1885 yılına uzanan Bursa Anadolu Erkek Lisesi (Bursa Mekteb-i Sultanisi, Bursa Lisesi) Bursa'da 19.yy sonlarında başlatılan eğitim seferberliği ile açılmıştır. Bursa Veli Şemsettin Mahallesi'ndeki Akif Paşa Konağı olarak bilinen binada "Mülkiye İdadisi" adıyla iki sınıflık bir okul olarak çalışan yapıda, iki yıl sonra sınıf sayısı dörde çıkarılmıştır. Artan öğrenci sayısı nedeniyle 1888

yılında konak arsası üzerine yeni bir binanın temeli atılmıştır. Okul inşaatının tamamlanması konusunda büyük çaba sarfeden Vali Mahmut Celalettin Paşa, yapıya ilişkin bir de kitabe hazırlatmış, ancak binanın açılışından önce tayini çıkınca kitabe yerine konmamıştır. 1888 yılında yapımına başlanan tarihi binanın Abdülhamit Han tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. Okul binası 1889 yılında rüştiye sınıflarını da içine alarak yedi sınıflı hale getirilmiş, sonra Sultanî olmuş, 1894'te ise yatılı okul haline dönüştürülmüştür (Çetin ve Hızlı, 2011; Web 1, 2015). Asıl yapıya 1903-1906 yılları arasında kütüphane, yatakhane, yemekhane, kapalı teneffüshane ve 1911'de de hamam ilave edilmiştir. 1904 yılında ise okul bahçesine Müze-i Hümayun (Bursa Müzesi) ayrı bir teşkilat olarak açılmış, 1926'ya kadar müze işlevi ile çalışan yapıda sergilenen eserler 1926'da Bursa Yeşil Medresesi'ne taşınmıştır. 1973 yılına kadar yapıya herhangi bir ilave yapılmamış olup aynı yıl ek bir betonarme binanın inşa edildiği bilinmektedir.

Yunan işgalinde tarihi yapının bir kısmı hastane olarak kullanılmış, 1923-1924 ders yılında "Sultanî" ismiyle liseye dönüştürülmüştür. Atatürk, 23 Ağustos 1924 ve 3 Mart 1925 tarihlerinde okulu ziyaret etmiş, şeref defterine "Bursa Sultanî'sinde geçirdiğimiz saatlerin çok kıymetli hatırası ile daima memnun olacağım" notunu düşmüş, kendisinin de Fransızca öğretmen olan Nevres Bey'in dersine girmiştir (Web 1, 2015).

Okulda, Reşat Nuri Güntekin, Orhan Şaik Gökyay, Kazım Baykal, Ziya Samar, Süleyman Nazif gibi ünlü isimler öğretmenlik yapmış, yetiştirdikleri öğrenciler ise bilim, sanat, politika ve sosyal hayatta önemli görevler üstlenmişlerdir. Atatürk'ün yanı sıra sözü edilen kişilerin büstleri halen Bursa Anadolu Erkek Lisesi olarak hizmet veren yapı topluluğunun girişinde, bahçede yer almaktadır. Ayrıca Sait Faik Abasıyanık'ın öğrenciyken ilk hikâyesini Bursa Erkek Lisesi'nde yazmış olması da yapının tarihsel geçmişine ayrı bir değer katmaktadır.

Şekil 1. Bursa Anadolu Erkek Lisesi Tarihi Binası (Web 2, 2016)

2.1. Mekânsal Özellikler

Bursa Anadolu Erkek Lisesi günümüzde birçok binanın birleşiminden oluşan bir yapı topluluğu tanımlamaktadır. Yapı topluluğunun tarihsel açıdan en önemli yapısı ise yaklaşık 130 yıllık tarihsel geçmiş ve tescilli kültür mirası olma özelliği ile iki katlı tarihi binadır (Şekil 1). İç avlulu olan yapının biri ön, biri arka cephede olmak üzere toplam iki adet girişi bulunmaktadır. Yapının zemin katında yedi, üst katında sekiz adet derslik halen hizmet vermektedir. Zemin katta ayrıca konferans salonu ve depo gibi diğer mekânlar da yer almaktadır. Üst katta ise dersliklerin dışında müdür odası ve öğretmenler odası bulunmaktadır. Tarihi yapıda ıslak hacim bulunmamakta, ıslak hacimler bahçede ayrı bir birim içinde hizmet vermektedir.

2.2. Yapısal Özellikler

Tarihi binada en fazla kullanılan malzemeler moloz taş, kesme taş, ahşap ve pişmiş toprak (tuğla) dır. Yapının zemin kat döşemesitaş, üst kat döşemesi ahşap malzeme ile oluşturulmuştur (Şekil 2).Yapıda yığma kâgir, ahşap iskelet arası dolgu, ahşap iskelet üzeri bağdadi kaplama uygulamaları görülmektedir (Şekil 3). Çıkma altları taş sütunlar ile

desteklenen yapıya dört basamaklı taş bir merdiven ve kesme taş söveli bir kapıdan ulaşılmaktadır. Özgün merdivenin taşıyıcı sistemi, kaplamaları, korkuluk ve küpeştesinde de ahşap malzeme kullanılmış olan yapının pencere ve kapı doğramaları da ahşaptır (Şekil 4, 5, 6 ve7).

2.3. Cephe Özellikleri

Tarihi okul binasının cepheleri simetrik bir kurguya sahiptir (Şekil 8). Ön ve arka cephe ile sağ ve sol yan cephe birbirine benzer özellikler göstermektedir. Cephelerin önemli birer parçası olan ahşap doğramalı pencereler taş söveler ile çevrelenmektedir. Yapının ön ve arka cephelerde bulunan iki giriş kapısı da ahşap doğramalar ile oluşturulmuştur. Bu kapılarda da pencere üstlerindeki kemer biçimli sövelerin benzerleri uygulanmıştır. İkinci katın üst silmesi taştan motiflerle boydan boya bezenmiştir. Binanın köşe noktalarında da yine pencere kemerlerinde kullanılan kesme taş malzeme ile söve uygulaması yapılmıştır (Şekil 9). Ön ve arka cephede zemin katta bulunan girişlerin üstünde açık çıkmalarda mevcut olup, söz konusu çıkmalar sütunlar ile desteklenmiş ve cepheye hareket kazandırmıştır (Şekil 10).

Şekil 2. Üst Kat Ahşap Döşemesi

Şekil 3. Ahşap İskelet Arası Tuğla Dolgu

Şekil 4. Ahşap Merdiven

Şekil 5. Ahşap Korkuluk ve Küpeşte

Şekil 6. Ahşap Doğramalı Kapı Örneği

Şekil 7. Ahşap Doğramalı Pencere Örneği

Şekil 8. Bursa Anadolu Erkek Lisesi Arka Cephesi

Şekil 9. Pencere ve Köşe Taş Sövelerinden Örnekler

Şekil 10. Cephede Sütun Destekli Açık Çıkma

3. YAPIDAKİ BOZULMALAR

Gözlem yoluyla yapılan araştırma kapsamında yapıdaki bozulmalar duvarlarda görülen bozulmalar, döşeme ve tavanlarda görülen bozulmalar, merdivende görülen bozulmalar ile kapı ve pencerelerde görülen bozulmalar olmak üzere dört başlık altında ele alınarak incelenmiştir.

3.1. Duvarlarda Görülen Bozulmalar

Yapının duvarlarının dış kısımları özellikle dış etkilere maruz kalma kaynaklı bozulmaya uğramış-

tir. Bozulmaların büyük bir çoğunluğunun kaynağının su ve nem etkisi olduğu görülmektedir (Şekil 11). Atmosferik etkilerle sıva ve boyalarında kabarma ve dökülmeler, taş duvar ve dış duvarlardaki taş sövelerde aşınma, çiçeklenme ve yer yer yosunlanma oluşmuştur (Şekil 12). Ayrıca nemden ve hava kirliliğinden kaynaklı renk değişimleri de dikkati çekmektedir (Şekil 13). Diğer yandan dış duvarlarda bulunan taş sövelerde yer yer yüzey kayıplarına rastlanmıştır (Şekil 14). Dış duvarların özellikle zemin seviyesine bölümlerinde ise nemlenme ve bitki oluşumu gözlenmiştir.

Şekil 11. Dış Duvar Yüzeyinde Nemlenme

Şekil 12. Dış Duvarda Neme Bağlı Çiçeklenme

Şekil 13. Taş Sövede Yüzey Kaybı

Şekil 14. Taş Sövede Yüzey Kaybı ve Renk Değişimi

Şekil 15. İç Duvar Zemin Seviyesinde Nemlenme

Özellikle dış duvarların iç yüzeylerinde ise yoğunlaşma olayından kaynaklı çürümeler görülmektedir. Sıvalı ve boyalı bölümlerde çatlaklar, kabarma ve dökülmeler ile özellikle zemine yakın bölümlerde gri/yeşil lekelenmeler görülmektedir (Şekil 15). Duvara etkileyen nem mikroorganizmalara, bakteri ve mantarlara yaşama ortamı sunmakta, bunun sonucunda oluşan küf lekelenmeye neden olmaktadır. Yeterli bakımın yapılamamış olması da bozulmaları arttırmıştır.

3.2. Döşeme ve Tavanlarda Görülen Bozulmalar

Yapının zemin kat döşemesi taş malzeme ile kaplıdır. Zaman, dış etkiler, kullanım gibi nedenlerle döşemenin taş malzemesinde aşınma, biçimsel deformasyon, kırılma, dökülme ve çiçeklenme gibi bozulmalar meydana gelmiştir (Şekil 16). Döşemenin dış mekâna uzanan ve bu nedenle suya daha fazla maruz kalan bölümlerinde bozulma daha fazladır. Ön cephede bulunan çıkma döşemesinde bulunan taş elemanlarda atmosferik koşullara bağlı olarak nem etkisi kendini çiçeklenme ile belirgin hale getirmektedir. Çiçeklenmenin yanı sıra kabarma ve dökülmeler de dikkati çekmektedir (Şekil 17).

Şekil 16. Zemin Kat Taş Döşemesinde Bozulmalar

Şekil 17. Çıkma Döşemesinde Çiçeklenme

Ahşap malzeme ile oluşturulmuş olan üst kat döşemesinin elemanları genel olarak iyi durumda olmakla birlikte yoğunlaşmaya bağlı biyolojik hasarların yanı sıra mekanik etkiler ile biçimsel deformasyona uğrayan bazı bölümler bulunduğu da gözlenmiştir (Şekil 18).

Şekil 18. Ahşap Döşeme Elemanlarında Bozulmalar

3.3. Merdivende Görülen Bozulmalar

Yapının girişinde bulunan birkaç basamaklı merdivenin malzemesi taştır. Dış mekânda bulunan taş basamaklarda atmosferik etkiler nedeniyle nemlenme, kirlilik gibi bozulmaların yanı sıra zamana ve kullanıma bağlı aşınmalar ve yüzey kayıpları olduğu dikkati çekmektedir (Şekil 19). Yapının zemin katı ile üst katı arasında bağlantı sağlayan ve ahşap taşıyıcı sistemle oluşturulan merdiven taşıyıcılık olarak sağlamlığını korumaktadır. Ancak zaman ve kullanıma bağlı eskimenin yanı sıra bakımsızlık nedeniyle de merdiven basamakların bazı noktalarında yıpranma olduğu dikkati çekmiştir.

Şekil 19. Giriş Merdiveninde Görülen Bozulmalar

Şekil 20. Pencere Sövelerinde Bozulmalar

Şekil 21. Ahşap Dış Kapıda Çeşitli Bozulmalar

3.4. Kapı ve Pencereelerde Görülen Bozulmalar

Binada mevcut pencere ve kapı doğramaları ahşap malzemedendir. Pencere ve kapı etraflarında yapı köşelerinde olduğu gibi taş malzemedeki söveler bulunmaktadır. Pencere ve kapıların taş sövelerinde duvar köşelerinde bulunan taş sövelerde görülen bozulmaların benzerleriyle karşılaşılmaktadır. Çatlaklar ve kırılmalar, yüzey kayıpları, parça kaybı, oyuklanma gibi bozulmalara, pencereleri çevreleyen tüm taş elemanlarda rastlanmıştır (Şekil 20). Diğer yandan yapıdaki ahşap pencere ve kapıların atmosferik ve biyolojik nedenlerle bozulmaya uğradığı da görülmektedir. Ahşap doğramalarda nemlenmeye bağlı kısmi çürüme ve böceklere ait

Şekil 22. Ahşap Kanat Birleşimlerinde Kırık

Şekil 23. Ahşap Kapılarda Kullanıma Bağlı Yıpranma

uçma delikleri gözlenmiştir. Ayrıca özellikle kapı kanatlarının birleşim noktalarında ve kilit bölümlerinde çizik, çatlak ve kırıklar olduğu tespit edilmiştir (Şekil 21 ve 22). Bunların çarpma vb. gibi mekanik etkiler sonucunda meydana gelmiş olabileceği düşünülmektedir. Özellikle dış kapılarda atmosfer etkilerine bağlı olarak hasarlar belirginleşmektedir (Şekil 21). İç kapıların bazılarında ise doğramanın bazı bölümlerinin değiştirildiği görülmekte ve kullanıma bağlı yıpranma dikkat çekmektedir (Şekil 23). Ayrıca pencerelerin önünde bulunan metal korkulukların sürekli yağış sularına maruz kalmaları nedeniyle korozyona uğradıkları, korkulukların taş malzemeler ile birleşim noktalarında ise korozyon hasarına bağlı pas lekelerinin olduğu görülmüştür.

4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bursa Anadolu Erkek Lisesi tarihi binası yaklaşık 130 yıldır sürekli olarak kullanılan, mimari değeri ve kültürel miras niteliği olan bir yapıdır. Söz konusu değerlerin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir.

Yapılan incelemeler sonucunda Bursa Anadolu Erkek Lisesi tarihi binası, çeşitli olumsuz etkilerle karşılaşma ve uzun süreli kullanım gibi nedenlerle yıpranmış, sürekli ve düzenli bir bakım planlamasının olmaması da bozulma sürecini hızlandırmıştır. Söz konusu durum kültürel miras niteliğindeki pek çok yapı için geçerlidir. Yapıda, süreç içinde genelde mekân kullanımını tümüyle engelleyen acil sorunlar noktasal çözümler üretilerek giderilmeye çalışılmış, binanın kullanımı sürdürülmüştür.

Yapıda en önemli sorunun suyun yapı elemanı ve malzemeleri ile olan ilişkisinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan incelemelerde su ve nem

sorununun genelde malzemelerde kabarma ve dökülmelere yol açtığı, yapı elemanı yüzeylerinde kendini çiçeklenme ile gösterdiği, bazen de yapı elemanında veya yüzeyinde biyolojik oluşumlara neden olduğu görülmüştür. Özellikle atmosferik koşullarla temas halinde olan duvar yüzeylerinde yüzey kirliliğinin yanı sıra nemin de etkisiyle artan yüzey kaybına rastlanmış, yapının zemin kat döşemesinde ise kullanım yoğunluğuna bağlı aşınma dikkati çekmiştir.

Yapının mevcut durumu kapsamlı ve acil bir bakım – onarım uygulamasına gereksinim olduğunu düşündürmektedir. Ancak uygulama gerçekleştirildikten sonra da yapının periyodik olarak izlenmesi ve yapı için düzenli bir bakım planı oluşturularak uygulanması kültürel mirasın sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

5. KAYNAKLAR

1- Çetin, O., Hızlı, M. (2011). Bursa Mektebi Sultanisi (Bursa Erkek Lisesi) ve Şeref Defteri, Bursa'nın Köklü Eğitim Kurumları Bursa Erkek Lisesi (Bursa Mektebi Sultanisi), Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayını, s. 7-8.

2- Kumaş, N. (2016). Bursa Mekteb-i İdadî-i Mülkisi Kuruluşu ve Faaliyetleri, Cappadocia Journal of History and Social Sciences, p.138-149.

3- Web 1. https://tr.wikipedia.org/wiki/Bursa_Erkek_Lisesi (Erişim Tarihi: 01.01.2015)

4- Web 2. <http://bel.meb.k12.tr/> (Erişim Tarihi: 01.01.2015)

Yazı içinde kaynak belirtilmeden verilen tüm şekiller yazarların kişisel arşivlerinden alınmıştır.